

«Тільки пам'ять не сивіє, вічно житиме в віках»

Законом України «Про увічнення перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939–1945 років» встановлено День пам'яті та примирення, який відзначається щороку 8 травня з метою вшанування пам'яті всіх жертв Другої світової війни 1939–1945 років.

Запроваджуючи цю пам'ятну дату, Україна прагнула доєднатися до європейської традиції відзначення перемоги у Другій світовій війні, пошанування всіх борців із нацизмом та жертв війни. А також – нагадати, що війна розпочалася внаслідок домовленостей між двома тоталітарними режимами: націонал-соціалістичним (нацистським) у Німеччині й комуністичним в СРСР. У 1939–1945 роках обидва тоталітарні режими вчинили на українській землі численні злочини проти людяності, воєнні злочини та злочини геноциду, внаслідок чого український, єврейський, кримськотатарський та інші народи, що жили в межах території сучасної України, зазнали величезних втрат.

Цього року Україна відзначає День пам'яті та примирення в умовах повномасштабної збройної агресії Росії. Сучасна війна також супроводжується жахливими воєнними злочинами з боку російської армії та політично-військового керівництва РФ. 8 травня, в День пам'яті та примирення, Україна вшануватиме пам'ять кожного, хто боровся з нацизмом, та всіх жертв Другої світової війни.

Надзвичайно важливо згадувати та вшановувати подвиг тих, хто боровся з нацизмом і переміг його. Не менше заслуговують на увагу та пам'ять і жертви війни: оstarбайтери, діти війни, цивільні, які постраждали від бойових дій та окупації їхніх міст і сіл. Війна – це не лише танки, гармати й масштабні бої. Це – долі, мільйони маленьких і великих людських бід, які тривали роками.

Українці на боці антигітлерівської коаліції зробили значний внесок у перемогу над нацизмом та союзниками гітлерівської Німеччини. Ціна цього внеску – надзвичайні втрати впродовж 1939–1945 років серед українців та інших народів, які жили на території України. Тому ми добре знаємо ціну війни.

Друга світова стала можливою через змову антигуманних режимів – нацистського і радянського. Ми наголошуємо – жодна країна не може претендувати на виняткову роль у перемозі над нацизмом. Перемога – результат титанічних зусиль десятків держав і сотень народів. Так само неприпустимими є спроби прикриватися моральним авторитетом переможця для агресивної політики, кульмінацією якої стало злочинне повномасштабне вторгнення Російської Федерації в Україну 24 лютого 2022 року.

Україна з часів Революції гідності послідовно впроваджує європейський підхід пам'ятання про Другу світову війну. Сьогодні російська влада фактично зруйнувала систему міжнародних відносин, встановлену після Другої світової війни. Збройною агресією проти України вона розв'язала першу в ХХІ столітті континентальну війну в Європі, підірвавши систему колективної світової безпеки.

Внесок українців у перемогу над нацизмом у Другій світовій війні

Друга світова війна стала найбільш кривавою і жорстокою в історії людства – загинуло від 50 до 85 мільйонів людей. Українці воювали на боці антигітлерівської коаліції (Об'єднаних націй) – і в складі Червоної армії, й армій західних союзників, і підпільних рухів Опору – та здійснили значний внесок у перемогу над нацизмом. А українська земля була одним з основних полів битви у цій війні. Ціною перемоги стали надзвичайні втрати впродовж 1939–1945 років – українців та інших народів, які проживали на нашій землі. Загинуло понад вісім мільйонів українців: близько 3 мільйонів воїнів та 5 мільйонів цивільних.

На початку Другої світової війни український народ не мав незалежної держави та був розділений між кількома країнами. Обидві тоталітарні системи (нацисти й комуністи), що однаково не рахувалися з ціною людського життя, використовували невирішене «українське питання» та прагнення українців до незалежності й суверенітету у власних цілях та геополітичних іграх, а українські землі розглядали виключно як ресурс. Єдиним українським політичним суб'єктом у роки війни був визвольний рух – люди й організації, що боролися за незалежність від обох тоталітарних режимів. До таких організацій, зокрема, зараховують й Українську повстанську армію.

Друга світова війна закінчилася зусиллями дипломатії, але виграна вона була сміливими воїнами та зброєю. Сьогодні, коли Росія без оголошення війни напала на Україну і здійснює безчесну, засуджену міжнародною спільнотою незаконну агресію, ми маємо не просто право на загальнонаціональний збройний спротив, але і на підтримку всього світу. Українці зі зброєю в руках захищають Європу і дають шанс на створення нової, більш справедливої, світової системи безпеки, на побудову миру. Але умовою для цього є перемога над Росією, відновлення територіальної цілісності України та унеможливлення майбутньої агресії росіян проти будь-кого на планеті.

Акт про безумовну капітуляцію нацистської Німеччини було підписано у Реймсі о 2 годині 41 хвилині 7 травня 1945 року з участю представника від Радянського Союзу генерала Івана Суслопарова. Проте Сталін відмовився визнати акт. Він захотів підписання нового у Берліні, здобутому Червоною армією. Тож поставив ще одну вимогу союзникам – жодних офіційних оголошень про перемогу до вступу в силу іншої капітуляції. Другий Акт про капітуляцію Німеччини підписали у берлінському передмісті Карлсхорст – 8 травня, о 22:43, за центральноевропейським часом, а це – за московським 9 травня, 00:43. Його текст майже дослівно повторював попередній.

Нині, як і в роки Другої світової війни, Україна воює з агресором. Однак тепер це – путінська Росія, яка говорить про «вирішальний внесок у перемогу над нацизмом росіян». Сьогодні саме РФ, увібравши в себе всі злочинні практики нацизму й комунізму, зазіхає на нашу територіальну цілісність і зруйнувала мир у Європі. Наша боротьба триває щоденно від 2014 року, і ми неодмінно переможемо, бо захищаємо рідну землю, боронимо своє право вільно обирати майбутнє. Для нас це війна за свободу, цивілізованість, демократію та європейські цінності проти імперських амбіцій підступного агресивного сусіда. Міць наших збройних сил є запорукою існування держави та збереження прав людини.

День пам'яті та примирення символізує не тріумф переможців над переможеними, а застереження – диктатори завжди прагнуть задовольнити імперські амбіції збройним шляхом, ультиматумами, агресією, анексією. Найважливішим підсумком війни має бути не культ перемоги, а вміння цінувати мир, категорично і безкомпромісно захищати його всіма розумними засобами.